

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap reggel.

Előfizetés
 egész évre - - 12 korona.
 fél évre - - - 6 "
 negyed évre - - 3 "

Egyes szám ára 12 fillér.

Kiadóhivatal: Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár r. l. — Szerkesztőség irodája ugyanott.
 Hirdetéseket és előfizetéseket fölvesz FÖLDES EDE könyvkereskedő, a kiadó megbízottja.
 Hirdetés ára centiméterenként 6 fill. Többszöri hirdetés árkedvezményben részesül.
 Nyilvtér sorá 40 fillér.

Budapesti hirdetések kizárólagos felvétele milliméter-árszabás szerint a Leopold Gyula
 Vidéki Lapok Központi Hirdetési Osztályában
 Budapest, VII., Erzsébet-körút 41. sz.

Vám- és kereskedelmi szerződés Ausztriával.

Évek jöttek, évek multak, de hiába igyekezett Bánffy Dezső, Széll Kálmán, Tisza István, az ő szerződési kísérleteiket is, miniszteriumaikat és pártjukat is egymás után tönkre tette az ellenzék obstrukciója. Végre Tiszának az a helyes észrevétele támadt, hogy tulajdonképpen a képezi az országnak napról-napra kedvezőtlenebb helyzetbe jövetelének okát, hogy az ellenzék — ha már szerződni muszáj, inkább ő szerződik Ausztriával és szivesebben viseli ő az erkölcsi felelősséget, mintsem a 67-es szabadalvúpártnak hagyja a kiegyezés odiumát is, meg a hatalmat is.

Folyó október 16-án, szerdán volt az a nagy nap, melyen Wekerle Sándor dr. miniszterelnök Budapesten, báró Beck osztrák miniszterelnök pedig Bécsben, miniszteriumaik nevében bemutatták a teljesen egyöntetű kiegyezési javaslatokat, hosszú-hosszú fátalalmai erett gyümölcsét. És habár a nagytöbbség nem is fogadta valami nagy hozsannával az előterjesztést, — mégis föl kellett lelegenie annak tudatára, hogy vezérei: Kossuth, Apponyi gróf lelkiismeretes gondnal minden lehető megkísérletet arra nézve, hogy a lehető legjobbat nyujtsák a nemzetnek. A nemzet kétségtelenül hálas elismeréssel fog lenni ezen kiváló nagyjainak lelkes, hazafias, magas államferfiúi belátásra valló alapos munkájáért, kik néhány hónap alatt keresztül tudtak vinni azt, amit az előző kormányok évek során keresztül hiába kísérletek meg, részben — az igaz — az ő ellenzésük következtében. Ámde most, midőn a hatalom birtokába jutottak, midőn velük szemben nincs számba vehető ellenzék, most feltétlenül csakis az ország érdekét tartották szemelőtt s kétségtelenül mély hatással volt rájuk az a példátlan lelkiismeretesség, melyet felséges öreg királyunk mutatott, ki kinzó betegsége súlyos napjaiban is elősegítette a miniszterek buzgó munkáját azzal, hogy alaposan áttanulmányozva javaslatukat, ahhoz előzetes jóváhagyásával hozzájárult.

Kétségtelenül van egy szépséghibája a javaslatnak: a kvóta arányának két százalékkal való felemelése Magyarország terhére. De meg kell gondolni, hogy Kossuth és Apponyi gróf bizonyára súlyos hibának tekintettek volna, ha nem fogadva el ezt az évenként hat millió koronára menő többfizetést, az egész szerződés megkötését kockáztatták volna, ami folyton szaporodó közgazdasági bajaink között, a mult évek száz milliókra menő veszteségeinek hozzájárulásával, bizonyára kritikus helyzetbe hozta volna hazánkat, amit pedig ők és hozzájuk méltó államferfiú társaik, súlyos felelősségük tudatában, nem viselhettek volna el.

A „Magyarország“, a kormánypárt fő esti lapja méltán emeli ki a kiegyezés mérlegében a magyar előnyöket. Ilyenek: a szerződési forma, a magyar autonóm vámtarifa elismerése. Idegen államokkal való szerződéskötésnél Magyarország önállóságának ki-domborítása. A szabadalmi ügy, a tengeri magánjog önálló rendezése. A posta- és táviratügy elválasztása és főleg: a jegy-bank ügyében a szabad elhatározás főtartása. De gazdasági tekintetben is előnyt nyujt a szerződés vasuti összeköttetések tekintetében, az államadóssági kötvények adómentessége, a magyar blokk konverziója és a magyar bortermelés, főleg a tokaji bor védelme tekintetében.

A legnagyobb előny pedig az, hogy a közösügyes viták helyett a törvényhozás valahára teljesen Magyarország belügyeire fordíthatja munkásságát és így a békes tevékenység aranykora virradhat fel, mely után már évek óta hiába küzdöttünk. Ezek után nagyon is természetes és consequens a parlamenti többségnek az a nagy önruralomra és bámulatos önmersékre való jelszava, hogy: a kiegyezést úgy kell megszavazni, amint van, vagy pedig sehogy. De aztán ki fogná viselni ez utóbbi esetben a felelősséget? A többség bizonyára ismeri hazafias kötelességét. El is várjuk, hogy eleget tessen hivatásának és igazat adunk annak a felfogásnak, mely a függetlenségi párt körében mindinkább erő-ödik, hogy akik szembe-helyezkednek a kormánnyal és a koalíció felfogásával, vonják le maguk részére a konzekvenziát és lépjenek ki a párt kötelekeiből.

Andrássy Gyula gróf törvényjavaslatai.

A képviselőház október 16-diki ülésén Andrássy Gyula gróf belügyminiszter négy törvényjavaslatot terjesztett be: a magyar királyi közigazgatási bíróság hatáskörének kiterjesztéséről; a hatásköri bíróságról; az állami és a törvényhatósági alkalmazottak nyugdíjviszonyainak szabályozásáról és a Lex Szapary eltörléséről. Az elsőt, mint legfontosabbat a következőkben ismertetjük:

A javaslat indoklása szerint főtörekvése az, hogy a törvényhatóságok jogkörét minél szélesebb és erősebb védelemben részesítse. A törvényhatóságok eddig felirattal fordulhattak a képviselőházhoz orvoslásért, ha a kormány rendeletet törvénybe ütközőnek tartották. A tapasztalat azonban azt mutatta, hogy a felirati jog egymagában nem nyujtja azt a védelmet, melyre szükség van. A felirat módot nyujt arra, hogy a miniszter parlamenti felelősségre vonassék; de a parlament a konkrét ügy elintézésébe be nem fojthat s oly esetben, midőn az

országgyűlési tárgyalások tartósan szünetelnek, a felelősségre vonás jogát is csak későn érvényesítheti a miniszterrel szemben. A törvényjavaslat ezért, érintetlenül hagyva a jövőre is a felirati jogot, módot nyujt a törvényhatóságoknak, hogy a miniszternek (a kormánynak) vagy a miniszter (kormány) bármely közegének sérelmes rendelete, határozata vagy intézkedése ellen a közigazgatási bíróságnal kereskessenek orvoslást.

Bírói védelem tekintetében a törvényjavaslat egy általános rendelkezést tartalmaz, mely rugókonyságánál fogva megengedi, hogy a legkülönbözőbb ügyeket vihesse a törvényhatóság a bíróság elé, ha azt látja, hogy jogain sérelem esett.

A bírói védelem köréből két ügycsoport ki van véve. Egyik azon ügyeknek a csoportja, a melyeknek kormányzata az 1867. XII. t.-cz. szerint Ausztriával közösen, vagyis közös hatóságok útján történik, mert közös hatóság intézkedését a magyar bíróság ellenőrzése alá utalni az 1867. XII. t.-cz. sérelme nélkül nem lehet.

A másik kivétel a mozgósítással összefüggésben álló rendeletek csoportja. Ezekkel szemben a dolog természete szerint szintén nem lehet közigazgatási bíróság előtti eljárásnak helye, minthogy háboru esetén e téren bírói védelem tárgyaló szolgáló jog alig létezhetik.

Panaszt a törvényjavaslat szerint első sorban a törvényhatósági bizottság közgyűlése emelhet, de ha ez a panasz emelése kérdésében nem határozott vagy ha a bizottsági tagok egyhatod részének kérelmére nem hívják össze a közgyűlést, panasszal elhet a sérelmes rendelet ellen a törvényhatósági bizottság tagjainak felerése is.

A törvényhatósági bizottság panasz a végrehajtást is felfüggeszti, ha a sérelmes rendelet beiktatását vagy a sérelmes intézkedés megtételét követelő 15 nap alatt határozza el a bizottság a panasz emelését.

A közigazgatási bíróság azokban az ügyekben, a melyeket a törvényjavaslat hatáskörébe utal, csak megsemmisítő joggal ruháztatik fel, tehát érdemlegesen nem intézkedhetik, kivéve azokat az eseteket, a melyekben a törvényhatóságok állami dotációjának és a községi jegyzők fizetésének kiegészítésére járó állami javadalmazás megvonása miatt emelnek panaszt.

Azokra a rendeletekre nézve, melyek az országgyűlés által meg nem szavazott adóra és meg nem ajánlott ujonczokra vonatkoznak, a törvényjavaslat meghagyja a jelenlegi törvényes állapotot. Az ilyen rendeletek végrehajtását ugyanis a törvényhatóság ma feltétlenül megtagadhatja, tehát ezekre nézve a bírói panaszjogot kiterjeszteni nem szükséges, sőt ez a törvényjavaslat indoklása szerint veszélyes is lenne, mert arra a következtetésre adhatna alkalmat, hogy a tör-

vényhatóságtól akkor, ha elmulasztja az ügyet a bíróság elé vinni, a kormány most már jogosan követelheti a meg nem szavazott adók behajtását és a meg nem ajánlott ujonczok kiállítását.

Azokra a rendeletekre nézve, melyek nem tartalmazznak ugyan jogsérelmet, s így nem vihethők a közigazgatási bíróság elé, hanem mint czélszerűtlenek, károsak vagy kivihetetlenek, mégis hátrányosak a törvényhatóságra nézve, a jövőre is megmarad az orvoslás eddigi módja, t. i. a miniszterhez való felirati joga. A törvényhatóságoknak a parlamenthez való felirati joga természetesen esoríthatlanul megmarad mindennemű ügyekben, tehát azokban is, a melyekben a közigazgatási bírósághoz panasznak lesz helye.

A törvényjavaslatnak van egy rendelkezése, mely az 1886: XXI. t.-cz. 65. §-ának a mult évi alkotmányválság idején annyit szelöltetett drasztikus intézkedést törvénytárunkból kurtja. E §. tudvalevőleg feljogosítja a miniszterium által kivételes hatalommal felruházott főispánt, hogy a nem engedelmessé tett tisztviselőket és közegeket nemcsak vizsgálat alá vonhassa és hivataluktól fölfüggeszthesse, hanem hogy őket el is mozdíthassa s másokkal veglegesen helyettesíthesse, a kik aztán a következő általános tisztújításig maradnak állásaikban.

E § a törvényhatósági tisztviselők sorsát kizárólag a főispán kezébe tette le, a ki minden előzetes fegyelmi vizsgálat nélkül végleg elmozdította őket. Ez a korlátlan főispáni jog meghaladja a szükséges szigorú mértékét, a humanizmussal mérőben ellenkezik s a szolgálati jog ama sarkalatos alapelveibe utközik, hogy a tisztviselőt — a bünyvadi uton kívül — csakis rendes fegyelmi eljárás utján hozott ítélettel lehet állásától megfosztani. Ez az elmeletileg és gyakorlatilag egyaránt indokolatlan, sőt visszatetsző rendelkezés a törvényjavaslat szerint nemcsak a közigazgatási bíróság előtti eljárás eseteiben veszti el hatályát, hanem teljesen eltörölteti jogrendszerünkben.

Az ügyész úr lesben.

A 48-as reformoknak legszebb s a többi szabadságjogokra és alapjogokra lényeges befolyást gyakorló s azoknak mintegy biztosítékát kepező vivmánya a sajtószabadság.

Midőn minden nemzet törvényeivel s ezek által letesített intézményeivel a gondolatnak sajtó útján való közlését mentől szabadabbá igyekezett tenni, midőn mindannyian azt minden gáttól mentesíteni törekedtek, nálunk határozott visszalepés történt, a sajtószabadságot megnyirbalni igyekeztek — s a cenzurát bár más alakban — de lényegében ez is cenzura volt — az éjjeli ügyész intézményében visszaállították.

Mi volt az éjjeli ügyész? — bizonyára nem kiesés. Korlátja a sajtószabadságnak. Vizslá, melyen megtört a haladás, a fejlődés, a nagygyánóvés folyama. Akadály, mely megállít, vagy eltérít az egyenes útról. Veszedelme a sajtószabadságnak, mely legfőbb es legnagyobb minden szabadságok közül. Olyan, mind a kard a katona kezében. A generális is tehetetlen, gyöngé báb, ha elveszük fegyverét, a gyermek is felelmetes, ha fegyver van kezében. Csak a sajtószabadság maradjon érintetlen és vele kivivunk minden szabadságot.

Mi volt az éjjeli ügyész? Különös intézmény, a mely olyan volt intézménynek, mint a kása ételnek. Se nem jó, se nem rossz. Se nem ártalmas, se nem hasznos. Se nem

különösképen veszedelmes, se nem szerfölött ártalmas.

Bánffy Dezső báró volt a szülőapja ennek az intézménynek, Darányi Ignác meg Wlascics Gyula bábáskodtak a születése körül, — Lányi úr tartotta keresztvívze.

Sötét korszaknak sötét fegyverre volt szüksége, de minthogy azt nem a dolgok szükséges rendje hozta létre, hosszú önkényben született, el kellett mulnia, meg kellett szünnie. Nagyobb emótiót alig kelt Günther rendelete, mert mikor a rendelet napvilágot látott, az éjjeli ügyész már jó ideje nem funált.

A mikor az éjjeli ügyész önkénye megszületett, azt hirdették, hogy a szocialisták ellen kell ez az intézkedés. Pedig akkor még alig volt szocializmus az országban. Napilapjuk se volt. Ma van szocializmus. Napilapjuk is van — agilis és vérbengázoló. Tömeg is van hozzá, mely hevül az izgató tanításokra. És mégis neheztelünk az éjjeli ügyész urra, — veszedelmet látunk benne.

Pedig ha elvben ellenségei is vagyunk e most megszünt intézménynek — mondjuk ki magyarul, ha valaha szükség volt éjjeli ügyészre, — úgy — okkal-móddal — most van szükség reá.

Félre a nagyképű politikával és csoportérdekkel.

Ne legyünk se haladók, se koalíciók, se liberálisok néhány perczre. Legyünk emberek és magyarok s hazafiak.

Voltak-e valaha Magyarországon olyan zárlát közviszonyok mint most?

Volt-e rá eset azelőtt, hogy a politika ellenségekké tette volna a rokonokat, barátokat, apát és fiút, ferjet és feleséget úgy mint most?

Volt-e rá eset, hogy piszokba rántottak köztisztelt, érintetlen multu férfiakat, mert politikai meggyőződése más, mint a másé?

És volt-e eset — ez a kérdések kérdése — a mikor a sajtó hangja olyan nyers, durva, elvadult, gonosz, becstelen lett volna mint most?

Hát igen ennél az utolsó kérdésnél álljunk meg egy-két szóra. Tollforgató kollegáinkhoz beszéljünk egyenesen: honnan vettetek azt a hangot? Hisz régebben is volt benne-tek erő, de nem durvaság, — régebben is volt bennetek hazafiaság, de azért nem szimatoltatok kopómódjára minden bokorban hazaárulót.

Infúziálva van a sajtó, meg van mérgezve. A mesterségesen szított zivatar fölkevert minden iszapot. Ugyanaz a kavarodás, a mely epigonokat tett vezetőkké a közéletben, új alakokat csempészett bele a sajtóba és új hangot honosított meg tisztességes czélünkben.

Ismerjük el, — épúgy mint a közélet, a politika, a gazdaság, a társadalom — a sajtó is beteg. Ragályos betegségbe esett, mely keresztül járta minden tagját. Ennek orvoslására volna jó az éjjeli ügyész, hogy nysegessenek bennünket és operáljanak míg meggyógyulunk.

Vagy ha fájt e keserű — miniszteri rendelettel eltiltott — orvosság, s ha nem akarjátok, hogy valaha ismét új recepte szerint életre keljen, keressétek meg a jó, becsületes lelketeket, a mely bizonyosan meg van még valahol s térjete vissza a régi becsületes hanghoz. Akkor nem lesz soha éjjel a magyar sajtóban és ha nincs éjjel, minek volna akkor az éjjeli ügyész?

Ez uton csak a sajtónak használtak s megteremtitek szabadságának azt az erős alapját, melyet ezer Lányi, Fejérváry meg nem dönthet soha.

A kiegyezés ismertetése.

A magyar miniszterelnök f. hó 16-dikán terjesztette a Ház elé az Ausztriával való kiegyezés törvényjavaslatát.

A miniszterelnök beszédének művészi szerkezete nem tudta a Házat valami lidérczinyomáshoz hasonló kellemetlen hangulat alól felszabadítani.

A helyzet kínos volta főképpen abban állott, hogy a quóta-emeléssel járó kiegyezést egy negyvennyolczas többségnek kell megszavazni, mely a magyar vezényszó mellett önálló vámterület és magyar bank igérete és feltétele fejében szerezte meg a választók mandátumát.

És most a lelkes ígéretekkel, a jelszavak illuziójával való csalóka játéknak vége. Kormány és többség, a kik az ország sorsának intézésére vállalkoztak, kénytelenek vallani, gyónni, és — mi tagadás — vezekelni.

A kormány — mondja a Bp. H. — tisztában volt vele, hogy a nagy gyermek — a függetlenségi párt — szomorkodni és duzzogni fog, hogy elszedték tőle legkedvesebb játékszereit; visszasírja a lepket kergető multat, noha ezzel már nem segít magán, mert az idő eljárt fölötte s meg kell barátkozni a rideg tényekkel és megfontolt beszéddel, számító munkássággal. A kiegyezéssel is, egyébbel is . . .

Vámszövetség helyett kereskedelmi és forgalmi szerződésünk lesz. Nem lesz többé közös vámterület, hanem két állam szabad forgalmi területe „egységes vámmalhatárral.”

Közös vámterület helyett egységes vámmalhatár. A szavakkal való játék ez, leplezése annak a szomorú valónak, hogy 1917-ig tűrni vagyunk kénytelenek a gazdasági közözséget.

A külfölddel való kereskedelmi szerződéseket a közös külügyminiszter fogja kötni, de két államterületre nézve s kivüle az osztrák és a magyar kormány egy-egy képviselője is alá fogja írni a szerződést.

A cukor-kérdésben Ausztriával biztosítottuk az eddigi magyar fogyasztást; a Duna gőzhajós társaságot felmentettük a szállítási adó alól.

A közös államadósságokat, ezt az 1867-iki valóságos hadisarczot, amelyet az 1867-iki kiegyezésért kellett eddig fizetnünk évi 60 millió korona értékben Ausztriának, szabad lesz megváltanunk. Az 1867-iki törvény azt rendelte, hogy Magyarország még akkor is tartozik az abszolút korszak államadósságainak kamatterhéhez járulni, ha Ausztria ezt az adósságot kifizetné. Most a reánk eső kamatterhet, a hadisarczot, tőkésítve kifizethetjük.

Fogyasztási vámsorompónk nem lesz; de a kiegyezéssel járó anyagi terhek könnyebb viselésére behozzuk a szeszárúsítás monopóliumát.

A vasuti kérdésekben kötött egyezségek-ből, amelyek szövege nem kerül a parlament elé, nem tűnik ki világosan, hogy szabad-e nekünk önálló vasuti tarifa-politikát csinálnunk, pedig a külön vámsorompókat kitűnően lehetne helyettesíteni a magyar ipar érdekeit szolgáló külön vasuti tarifákkal. Az annabergi csatlakozást a porosz vasutak felé nem kaptuk meg; de a kassa-oderbergi vonal második sínparjának részleges kiépítésével könnyíthetünk valamit a forgalmon.

Az önálló bank felállításának lehetőségét biztosítani látszik a két kormányak arról való megállapodása, hogy külön bankok felállítása esetére megszabták a kölcsönös fizető eszközül szolgáló arany finomsági tartalmát.

Közjogi jelentőségű s állami önállóságunk kidomborítása miatt nagy eredmény a szerződés vitás kérdéseire a választott bíróság intézményeinek életbeléptetése a hágai nemzetközi konferencia szabályai szerint.

Eltagadhatlan vívmány, hogy az önálló vámterület 1918-diki életbeléptetésének utjában nem lesz semmi kényszerhelyzet, mert 1917. végén teljes szabad kereskedelmi politikai helyzetet teremt a szerződés, amit semmiféle osztrák vonakodás meg nem ronthat. Kimondja a szerződés, hogy 1917-en tülra a külfölddel semmiféle új kereskedelmi szerződés nem köthető s meséknek bizonyultak azok a híresztelések, hogy az Ausztriával most kötött kereskedelmi szerződésünk hatálya 1917-en tül, például a felmondás elmulasztásával meghosszabbítható. Egy új Fejérváry-kormány sem teremthet 1918-ra új külkereskedelmi politikai kényszerhelyzetet, sem pedig nem hosszabbíthatja meg a közös vámterület, azaz mondjuk: „egységes vámhatár“-szerződést.

Megőbbitést keltett Wekerlének az a kijelentése, hogy két százalékkal nagyobb lesz Magyarország közös-ügyes kvótája. Hagyján, ha ez az emelkedés annak a vagyonosodásnak lenne a kifejezője, amely anyagi gyarapodásunk az új kiegyezés következménye lesz. De attól félünk, hogy a nagyobb kvótát a közjogi előnyökért, vagyis jogaink érvényesíthetéseért kell fizetnünk.

Ez bizony gyilkosan kemény falat annak, aki eddig mindig csak szidta az „átkos közösügyet“, most pedig nemcsak be kell eresztetni a házába a bestiát, hanem neki kell őt táplálni, még pedig dusabb és izletesebb falatokkal, mint amilyennel a volt közös-ügyes többségek tápláltak . . .

Ezért volt hüvös a kiegyezési javaslatok fogadtatása, melyeknél jobbakat — úgy lát-szik — elérni nem lehetett

A kiegyezés a függetlenségi pártban.

Nevezetes értekezlete volt f. hó 18-án a függetlenségi pártnak. A kiegyezés, különösen pedig a kvótaemelés miatt elégedetlenkedő függetlenségi képviselők lecsillapítása vegett Kossuth Ferencz hétnegyedórás beszédet mondott a kiegyezésről. Kijelentette, hogy jobb kiegyezést kötni lehetetlen volt és ha a függetlenségi párt nem fogadja el ezt, ő, valamint az egész kormány lemond.

A beszéd hatása különféle volt. A függetlenségi pártiak nagyobb része meghajol a kényszerhelyzet előtt, kisebbik része azonban semmi áron sem szavazza meg a kvótaemelést.

Mint örvendetes jelenséget jegyezhetjük fel, hogy Kossuth és Apponyi most már szintén azon a véleményen vannak, hogy 1910-ben az önálló bankot nagyobb rázkód-tatások nélkül fel lehet állítani.

A pártértekezleten először Kossuth Ferencz szólalt fel.

A kormány — ugymond — nehéz helyzetben volt, mikor megkezdte az egyezke-

dést. A Fejérváry-kormány elsüllyesztette az állam hajóját és a jelenlegi kormányuk a buvár szerepe jutott. Azé a buváré, aki leszáll a mélységbe, hogy megmentse, amit még lehet. Azt hiszi, többet sikerült megmenteni, mint előre gondolták. Rittert ezután Kossuth arra, hogy milyen nagy rázkód-tatások következtek volna a kiegyezés meghiu-sulása esetén. A kiegyezés nemcsak elfogadható, hanem előnyös. Olyan közjogi eredményeket értünk el, amiket hasonló kereskedelmi tárgyalásoknál nem ért el az ország soha.

Kiemelte ezután Kossuth az egyes közjogi vívmányokat, amelyek Magyarország gazdasági önállóságát juttatják kifejezésre Ausztriával szemben. A bankkérdésben szabad kezet biztosítottak a kormánynak és ha most ezt az ügyet feszegetnek, nagy komplikációkat idéznének elő. Ő a maga részéről az önálló jegybank híve.

Holló Lajos jelentette ki ezután, hogy ragaszkodik az önálló jegybanknak 1910-ben való felállításához, de most erre vonatkozólag határozati javaslatot nem nyújt be, mert Kossuth szavaiban megnyugszik.

Ratkay László szerint ez a kiegyezés mérhetetlen rossz, a kvótaemelés pedig egyáltalában nem tűrhető. Ő ebbe soha bele nem nyugszik és ha pártkérdéssé tennék azt, hogy nem szabad a kvótaemelés ellen agitálni, ő kilépne a pártból.

Kossuth Ferencz kijelentette erre, hogy a pártkérdés felvetése még nem aktuális, hiszen a javaslatokat még a bizottságok előtt sem tárgyalták. Mindenesetre kijelenti, hogy a kiegyezéssel a kormány áll, vagy bukik. Ők csinálták meg a kiegyezést, áll-sukat kötik hozzá. Ő kijelenti már eleve azt, hogyha tudnak más kormányt, mely jobban tudta volna megcsinálni a kiegyezést, vagy helyre hozza a hibákat, ők szívesen engedik át helyüket és maga is szívesen lemond a bársonyszékéről.

A függetlenségi képviselők közül Nagy György már elhatározta magát a kilépésre. Kijelentette az értekezlet után, hogy Kossuth beszédje nem nyugtatta meg. Olyan borzalmasan rossz — szerinte — a kiegyezés, hogy függetlenségi magyar ember jó lelekkel hozzá nem járulhat. Ő marad függetlenségi, de kilép a pártból.

Barta Ödön kilépését mára várják, amikor kerületében beszámolót fog tartani.

Olay Lajos is lemegy kerületébe és választói határozatától teszi függővé állás-foglalását.

Az értekezlet — úgy látszik — általában jó hatással volt a kedélyek megnyugtató-sára. Az értekenyebb lelkiismeretűek még háborognak, mert nem tudják feledni, hogy milyen dörgegelmes hangon beszéltek addig, gazembernek s hazaárulóknak titulálva mindenkit, ki a közös ügyeket megszavazza. De a nagyobb rész előtt az a komoly kötelesség dominál, hogy pártérdek, kortesfogás, sőt lelkiismeret-furdalás is mind elenyésző semmisség akkor, mikor a haza javáról van szó. Pedig — a vezérek állítása szerint — ezt a kiegyezést a haza ürve követeli. S a haza ürvéért nemcsak dikezőzni,

kocziintani és a népszerűség sugarai közt sütkérezni lehet, de gondolkozni, dolgozni, lemondani sőt szenvedni is kell, ha a szükség úgy kívánja.

Az igazságszolgáltatás reformja.

Folyó hó 18-án néhány szó kíséretében nevezetes és nagyfontosságú mű került az országház asztalára. A Ház ülésén váratlanul felállott Günther Antal igazságügyminiszter és benyújtotta a polgári perrendtartás reformjáról szóló törvényjavaslatot. A miniszter beszéde nyomán keletkezett zugó taps mutatta, hogy milyen nagy fontosságot tulajdonít mindenki ennek a munkának, mely igazságszolgáltatásunk reformálására van hiv-atva.

Évtizedek tapasztalatait, sok részletmunka eredményét öleli fel Günther javaslata. Polgári perrendtartásunk reformjával többször megpróbálkozott már törvényhozásunk, de a reform mindig csak részleges volt, a novellaris orvoslások csak enyhítették a bajt, de nem gondoskodtak az ezirányú élet-bevágó közszükségletek teljes kielégítéséről. Plósz Sándor egykori igazságügyminiszter 1904. januárjában nyújtotta be a polgári perrendtartás reformjavaslatát, amelyet akkor az igazságügyi bizottság le is tárgyalt és a Ház elé is terjesztett. Akkor éppen Günther volt a bizottság előadója. Plósznak ezt a javaslatát azonban nem tárgyalhatta, mert 1904. novemberében a híres zsebkeendő szavazás előtt a miniszter visszavonta azt.

Günther mostani javaslata, mely két hatalmas kötetben 291 §-ból, 320 oldalas indokolásból áll, Plósz munkáját fogadta el alapul, de azon sok és melyreható változtatást eszközölt a járásbírók hatáskörének kiterjesztése, a felsőbírói tanácsok tagjainak leszállítása érdekében és kibővítette két új fejezettel: az elvesztett okiratok megsemmisítésére irányuló eljárásról és a községi bíráskodásról szóló javaslatokkal. Günther reformja törvénykezési eljárásunk egész rendszerét a szóbeliség és közvetlenség alapjára fekteti és így gyökerében átalakítja igazságszolgáltatásunkat a modern követelményeknek megfelelőleg, amint azt évtizedek óta sürgette a közvélemény.

Vegyes hírek.

— **Lapunk mai száma 6 oldalon jelenik meg.**

— **A beteg király.** Ugy látszik, a fel-séges úr állapota még sem annyira megnyugtató, mint a felhivatalos orvosi jelentések a közvéleményvel elhitetni szeretnék. A legújabb jelentések szerint a hurutos köhögés még egyre tart.

— **A nagyenyedi oltáregyesület** 1907. október 24 én kezdődőleg lelkigyakorlatot tart. Sorrend: csütörtökön (okt. 24.) d. u. 5¹/₄ órakor bevezető elmélkedés s utána Rózsafüzér-ájtatosság. Pénteken (okt. 26.) d. e. 8 órakor szent beszéd és szent mise, d. u. 5¹/₄ órakor szent beszéd, Rózsafüzér-ájtatosság. Szombaton (okt. 26.) d. e. 8 órakor

Ifj. MÉLÁSZ JÁNOS ÉS TÁRSA

női és férfi divatáru, fehérnemű és rövidáru raktára; temetkezési és hullaszállítási vállalata Nagyenyeden, Főter 3. szám.

Bátorkodunk a n. é. helyi és vidéki közönség szives figyelmét a most újonnan be rendezett női és férfi divatáru, fehérnemű és rövidáru raktárunkra fölhívni, hol jutányos árban és a legpontosabb kiszolgálás mellett szerezhető be minden szükséglet.

Temetkezések rendezését és hullaszállítást legmáltányosabb árak mellett eszközölük, egyszerű és díszes kivitelben

Sz. 2623 - 1907. tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A vizaknai kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Turcán Sámuel és neje végrehajtónak Jonász Katalin hagyatéka végrehajtást szenvedett elleni tökéletes és jár. iránti végrehajtási ügyében a gyulafehérvári kir. törvényszék (a vizaknai kir. bíróság) területén levő Pokafalva község határára fekvő a pokafalvai 128 sz. tjkvben A + 9, 11 r. sz. 1374, 1375, 1994/2, 1995/2 hr. sz. alatt foglalt ingatlanoknak a Jonász Katalin nevére felvett felerészére 381 kor. 50 fillér, valamint a Gergelyfája község határára fekvő 549 sz. tjkvben A + 1-3 r. sz. 847a, 847b, 1673/1, 2694/1 hr. sz. alatt foglalt ingatlanoknak a Birtelmer Györgyné Jonász Katalin nevére felvett fele részére az árverést 269 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt pokafalvai ingatlanok az 1907. évi **december 5-ik** napján d. e. 11 órakor Pokafalva, és a gergelyfajai ingatlanok 1907. évi **december 6-ik** napján d. e. 10 órakor Gergelyfája községbáznál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók, végrehajtató és képviselőjének kivételével tartoznak az ingatlan becsarának 10%-át vagyis 35 korona 15 fillért és 26 korona 90 fillért készpénzben vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42 §-ában jelzett arányammal számított és az 1881. évi nov. hó 1-én 3333. sz. a. kelt I. M. rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpenznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni. Kelt Vizaknan, 1907. évi szeptember hó 19-en.

Korinsky,
kir. járásbíró.

199 1-1

BRAZAY SÓSBORSZESZ-SZAPPAN

Legkiválóbb pipereszappan. Bársonyszerű puhává teszi s fehériti, üdévé teszi a bőrt.

A Brazay sóbszappan a bőrre való előnyös hatásánál fogva egészségi és kozmetikai szempontból fölülmulhatatlan szer.

Egyesíti magában az összes kiválóbb szappanok jó tulajdonságait, sóbszappan tartalmánál fogva pedig felülmul minden gyártmányt.

1 drb ára 70 fillér, 3 drb díszdobozban 2 kor.

Brázay-féle Kölni Viz.

(Eau de Cologne.)

Kiváló alkatrészeivel s rendkívül finom illatával felülmul minden más Kölni-víz éven ismert pipereszappant. Kapható —50, 1.—, 2.— és 4 koronás üvegekben.

Kapható mindenütt vagy közvetlenül a készítő
BRAZAY KÁLMÁN czégnél Budapesten.

HIRDETÉSEKET

☞ legolcsóbban ☞
a lap kiadóhivatala
☞ vesz fel. ☞

Uj virág- és konyhakertészet!

Becses tudomására adom a nagyérdemű közönségnek, hogy **Nagyenyeden a Malom-utca 7. szám** alatt a **Mecser-féle** kertben, mint **Mecser László** utóda

konyha- és műkertészetet

rendeztem be, a hol úgy — az idényhez képest — élő, mint művirágokból a legizesebb **virágcsokrok és koszorúk** jutányos árak mellett készíttetnek.

Ajanlom a nagyérdemű közönségnek becses figyelmében a **Mindenszentek ünnepére készítenő sarkoszorukat** úgy élő- mint művirágokból készítve.

A rendeléseket helyben és vidékre pontosan és azonnal teljesítem, a vidéki rendeléseket utánvét mellett eszközölöm.

Kérve a nagyérdemű közönség becses pártfogását, maradtam

teljes tisztelettel
Tellár István,
műkertész.

195 2-3

Óh jaj!

Megfojt ez az
átkozott köhögés!

Köhögés, rekedtség és elnyájkasodás
ellen gyors és biztos hatásuak

Egger**mellpasztillái,**

az étvágyat nem rontják s kiténő ízűek.

Doboza 1 kor. és 2 korona.

Próba doboz 50 fillér.

Fő- és szétküldési raktár:

„Nádor“ gyógyszertár

Budapest, VI, Váci-körut 17.

Éljen!

Egger mellpasztillája
csakhamar meggyógyított

189 3-26

Nagyenyeden kapható: **U. Kovács József** Bethlen Gábor gyógyszertárában,
Novák István Arany csillag gyógyszertárában.

NAGYENYED VÁROS KÖZÖNSÉGE

150 10-52

GŐZ, KÁD ÉS KŐ (MEDENCZE) FÜRDŐJE**Gőzfürdő.****Fürdőidő:**

Férfiaknak: szerda, csütörtök, szombat és vasárnap reggel 6 órától délután 2 óráig.

Nőknek: kedden és pénteken reggel 6 órától esti 6 óráig.

Árak:

Felnőtteknek . . . 1.20 kor.
Tanulóknak . . . 1.— kor.
Szülővel fürdő 12 éven aluli
gyermek után fejenként 50
fillér fizetendő.

Kádfürdő.**Fürdőidő:**

Az év mindenik szakában, a hét minden napján (hétfő kivételével) nők és férfiak reggeli 6 órától esti 6 óráig fürödhetnek.

Árak:

Az	1	2	3	4	5	6
számu	káda	káda	káda	káda	káda	káda
Felnőtteknek	1.20 k.	1.40	2.—			
Tanulóknak	1.— k.					
Szülőjükkal együtt fürdő						
gyermeknek	50 f.					

*) Ezen díjért a szülőn kívül még három (12 évesnél kisebb) gyermek is fürödhetik.

Kő (medencze) fürdő**Fürdőidő:**

Férfiaknak: szerda, szombat, vasárnap reggel 6 órától este 6 óráig és csütörtökön délután 2 órától esti 6 óráig.

Nőknek: Kedd s pénteken reggel 6 órától este 6 óráig és csütörtökön reggel 6 órától délután 2 óráig.

Árak:

Mindenkinek, mindennap
25 fillér.

Modern és kényelmes berendezésű gőzkamra; tükör- és hűtő-medenczék; fényes berendezésű pihenő; massage, tyukszemvágó és fodrász; emelt és súlyezett porcellán-kádak; hideg és meleg, felső- és alsóvezetésű útó- és permetező-zuhanyok. A fürdő a város központján minden időjárás mellett gyalog is könnyen megközelíthető.

Gőz- vagy kádfürdőre előre megváltott 30 drb jegy ára 36 kor. helyett, 30 kor.

Nagyenyedi Kisegítő Takarékpénztár részv.-társ.
Részvénytőke: 400.000 kor. Tartálcékalap 200.000 kor.

Előnyös kölcsönt ad betéltárára, megfelelő kezességre, értékpapírokra, sorsjegyekre, jóhitelű pénzintézetek részvényeire.
Vásárol és elad értékpapírokat.
Letétbe elfogad értékpapírokat, sorsjegyeket, értékeket kevés érzesi díj mellett.
Időben kölcsönöket a legelőnyösebben konvertál.
Váltókat az összeg nagysága szerint legelőnyösebb feltételek mellett számítol le.
Allandó befétet 5% kamattal mellet fogad el.

Nytiva áll hétköznap d. e. 9—12, d. u. 3—4 óráig.
Üzletfeleink részére telefon bevezetve 14. szám alatt.

FISCHER ÉS TÁRSA NAGYENYED Alsó-Fehér megye. 215 93—104

100 KAT. HOLD.

A legjobb gyümölcsfák

80.000 gyümölcsfa oltvány
1 millió gyümölcsfa-olvas
1 millió előkészített cseméje.
Sétaterfák • Diszcserejek • Rozsok
Bogyogyümölcsök stb.

Kifogástalan szőlőoltványok.

1/2 millió szőlőoltvány.
Európai és amerikai sima és gyökeres szőlővesszők stb.
Árnyékek és művelési utasítás ingyen.

EGYESULT FA- és SZŐLŐOLTÁNYISKOLÁK FISCHER ÉS TÁRSA, és AMBRÓSI M.

Nagy választék hazai gyártmányu Cobrák-féle cipőkben.

Feltűnő olcsóság tennis flanelkben 15 krajczártól kezdve.

Nagyérdemű vevőközönség!

Van szerencsém a n. é. vevőközönség becses tudomására hozni, hogy a helybeli piacon Vár-épület 8. sz. alatt

női- és férfi-divatüzletet

nyitottam, hol állandóan dús választékban tartok jóminőségű hazai gyártmányu női-, férfi- és gyermek-czipőket, férfi- és flukalapokat, ing, gallér, kézelő, harisnya és esőernyőket.

Továbbá vásznak, flanellek, czibelin, lodenszövetek, szőttes, zephir, cretonok, parketok. **Ujdonságok** női divatkelmék és cheviotokban. Ágyterítők, függönyök, paplanok és még sok itt fel nem sorolt czikkek.

Miután bevásárlásaimat **kizárólag készpénzzel** eszközölöm és nagy mennyiséget veszek, abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy az üzletben lévő összes czikkeket **feltűnő olcsó gyári árban** számíthatom.

Ezek után kérem a n. é. vevőközönség becses pártfogását, hogy alkalmam legyen olcsó áraitól meggyőződtenni.

Tisztelettel
Weinberger Miksa.
182 11—25
Vár-épület 8. szám.

A közönség érdeke,

hogy megtulja, miszerint **ki van zárva**, hogy létezen az összes gyártmányok közt jobb, mint az

alföldi fehér kereszties sóborszesz,

mely a most uralkodó óriási hőségben leg-erősebben hűtő, üdítő és fájdalom csillapító hatásánál fogva az emberiség jövőjé-ként szerepel.

Ma már ez az egyedüli szer, mely ne hiányozzék egyetlen egy lakásból sem ez az igazi **házi barát** az alföldi fehér kereszties **sóborszesz**, masszizásra legalkalmasabb bedörzsölőszer. Belsőleg használva cseppen-ként a legjobb és legkellemesebb érzést idéz elő.

Kapható mindenütt.

Kitűnő volta miatt a legolcsóbb.

Oriási próbaüveg csak 40 fillér.

Első Alföldi Cognacgyár

részvénytársaság

Kecskeméten.

Nem kell vegyészeti vélemény az **alföldi fehér**

sóborszesznek

soha hasznosabb dologra senki pénzt ki nem adhatja, mintha megveszi az alföldi

fehér kereszties sóborszeszt,

mert ne üljön fel senki az üres reklámnak, az embe- rek annak higgyenek, amit maguk kipróbálnak.

**Nincsen az az edzett test,
Nincsen olyan jó egészség,
Mely ápolást ne kívánna
S vigyázatra ne szorulna.**

Biztonsággal sikeresen kizárólag az

Alföldi fehér kereszties sóborszesz

használható csak, mert üdítő, vidító, kel- lemes, jó zamatu, illatos, erős és feltétlen **meseszerű hatása.**

Mindenkinek nélkülözhetetlen, kizárólag gyártja az **Első Alföldi Cognacgyár Részvénytársaság és szeszfinomítógyár Kecskeméten.**

Ü. cs. és kir. fensége József főherczeg kamarai szállítója

Hegyi János

műlakatos és gépjavitó műhelye

NAGYENYEDEN, Tövis-utca 19.

Elvállalok mindennemű épület-, mű- és géplakatos munkákat, u. m. vasrácsok, vasajtók, épületvasalások javítását és újbóli készítését, továbbá villanycsengők, telefon és villámhárítók szakzerű szerelését. Varrógépek és kerékpárok javítását s gyári árban való újon-nani beszerzését, végre mindennemű gőzcséplők, moto-rok, szivattyúk és szivattyuskutak, gazdasági gépek és eszközök pontos és figyelmes javítását és ezeknek szin-tén gyári árakban való beszerzését. — Ajánlom a gazdaközönségnek saját műhelyemben összeállított elpusztíthatatlan aczélféjű ekéimet és vasboronáimat, melyeket jótállás mellett felelősséggel adok el, nem tetszőket kicserélek, vagy kivánság szerint átalakítok.

Szakmámla vágó költséggel díjtalanul szolgálok Becces pártfogást kér

kiváló tisztelettel

HEGYI JÁNOS,

műlakatos és gépjavitó műhelye.

12 84—104